

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr., — po pošti prejemane pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (insetate) vzprejmlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 8. septembra 1893.

Politiški oddelek.

Dva shoda v Novem mestu.

Petindvajset let je minulo letos, od kar so bili slovenski taborji. Vsi starejši domoljubje se še spominjajo, s kakim navdušenjem so se zbirali tedaj slovenski kmetje in meščani v imenu narodne ideje. 5000, 6000, 7000, 10.000 da, do 20.000 ljudij se je zbralo na jednom samem taboru. Kaj tako slovesnega Slovenci nikdar nismo doživeli pozneje. Vsi poznejši shodi so jedva senca proti tedanjim taborom. Najbolj slovesni shodi so še zbori družbe sv. Cirila in Metoda in pa veselice njenih podružnic, to pa pač zaradi tega, ker ta družba le še nekako veže vse Slovence, konservativne in liberalne, to je tiste, o katerih se more še reči, da so zares Slovenci. Nekoliko jako hudih nasprotnikov sicer tudi ta za nas prekornostna družba ima ali ti niso mnogoštevilni, kakor se je pokazalo baš ob poslednjem občnem zboru.

Da Slovenci ne moremo prirediti nič tako slavnega več, nego so bili nekdanji tabori, temu je v prvi vrsti kriv naš domač razpor. Vsled tega ne gre ta tja, kjer je oni. Nekoliko morda zato, ker se boji, da se bode proti njegovim somišljenikom zabavljalo. Mnogi videč žalostne domače razmere se pa umikajo javnemu življenju, misleč si, če grem sem, se zamerim onemu, če pa grem tja, pa temu.

Kako malo je nekdanjega navdušenja mej Slovenci, pokazal je dan 6. avgusta v Novem mestu. Ta dan se je vršil v dolenjski metropoli nekak slovenski tabor, katerega je priredila naša konservativna stranka. Po poročilu „Slovenca“ se je bilo zbralo nad 4000 ljudij, po drugih poročilih pa še nekaj manj. Vsakdo, kdor se spominja nekdanjih taborov, mora priznati, da je bilo to slabo vspelo podjetje kot tabor pod milim nebom namreč. Zato smo se pa naravnost čudili, da se je toliko naglašalo, da ga ni imena na svetu, na katerem bi se moglo zbrati vkupe toliko ljudij, nego se jih je tukaj v imenu katoliške

ideje, ko se je vendar na Slovenskem že sedemnajstkrat po veliko več ljudij sešlo v imenu narodne ideje. Tudi tiste navdušenosti, ki se je kazala na taborih, bi bil tu zastoj iskal. Nekoliko krivi so pač tudi bili govorniki, ker so razpravljali pretežavne stvari in to v taki obliki, ki nikakor ne ugaja za javne shode. Videlo se je vsaj jednemu govorniku, da tudi sam ni prav jasen v stvari, o kateri govori. Govornik, ki nastopi pred ljudstvo, ne sme premlevati visocih filozofičnih definicij, temveč govoriti mora poljudno, da ga vsak razume, izogibati se mora vseh manj znanih besed, vse težje stvari pa pojasniti s primerami. Na prvi pogled je to nekoliko manj učeno, ali vpliva na poslušalce. Tisti, ki pa stvari razume, pa tudi ve, da je za poljudno razpravljanje kake stvari treba stvar veliko bolj natánčno poznati, nego za učene definicije, ki se dobe v raznih knjigah. Jedro govorov je bilo pa dobro, če tudi je semtertja kazalo, da ni povsem prikrojeno za naše razmere, temveč je bolj prikrojeno po velicih razmerah drugih narodov, kjer se boj proti cerkvi zares kaže v najnevarnejših oblikah.

Posebno definicija o radikalizmu, katero je razvil g. dr. Papež, je le primerna za druge narode in to bolj za socijalno radikalne stranke. Naš narodni radikalizem, če se kje nahaja, se le loči v taktiki, v idejah pa nič od narodnih smotrov družih naših strank.

Z veseljem pa omenjamo, da se je na tem shodu naglašala od dveh govornikov želja po slogi. To nam kaže, da tudi pri privržencih naše konservativne stranke prodira prepričanje, da brez sloge nič ne dosežemo. Mi le želimo, da se to prepričanje vedno bolj širi in pripelje končno do zaželene sloge. Če se je v tem oziru storil kak daljši korak s tem shodom, moramo le biti zadovoljni. Obžalovati pa moramo, da so mnogi preslišali te želje po slogi in so shod porabili v to, da bi se bolj razvneli razpori mej Slovenci.

Dne 27. avgusta je pa bil drugi shod v Novem mestu. Sklical je bil prof Šuklje svoje volilce, da jim je razkladal o svojem delovanju v državnem in deželnem zboru. Shod volilcev je seveda vse kaj družega, nego je tabor

pod milim nebom, in se udeležitev mora precenjevati z vse družega stališča. K takemu shodu pridejo samo volilci dotičnega kraja. Shod je bil torej omejen jedino na Novomesto. Shod v gostilni tudi ni nikdar tako obiskan, kakor na prostem, kjer se pridruži vedno nekaj gledalcev. To vedo ravno prireditelji novomeškega tabora, ki so sami silili, da naj bode shod na prostem, ne pa v zaprtih prostorih ali pa v kakem gostilniškem vrtu, dobro vedoč, da bi obisk bil veliko manjši. Če je tabor s 4000 udeleženci slabo obiskan, moramo pa že reči, da je shod volilcev v mesteci, kakoršno je Novomesto, dobro obiskan, ako se snide 100 volilcev. Vsaj je znano, kako se taki shodi obneso navadno tudi drugod. Iz povedanega je razvidno, da je bil shod volilcev v Novemestu razmerno dobro obiskan.

Gospod profesor Šuklje je tudi nenavaden talent, spreten parlamentarec in ni čuda, če se je mnogo volilcev zbralo, da posluša, kako je on zanje deloval in kakšen je političen položaj.

Govornik je zares v temeljitem govoru razne stvari pojasnil. Res je bil njegov govor nekoliko piker, ali to pri sedanjih razmerah ne more biti drugače. Govornik je najprej govoril o gospodarskih stvareh, sprva o taci, ki se tičejo bolj le Novega mesta. Pri tem je pa omenil, da se nadaljevanje novomeške železnice izpelje z novomeškega kolodvora ne pa s Straže. Po tem smemo sklepati, da gospod profesor že misli začeti delovati za nadaljevanje dolenjske železnice od Novega mesta proti Hrvaškemu.

Ker poznamo neutrudno delovanje zastopnika dolenjskih mest, s nemo biti preverjeni, da pred ne odjenja, da se železnica podaljša. To podaljšanje bi pa bilo za Dolenjsko velike važnosti, pa tudi za vso kranjsko deželo, ker s tem bi postala dolenjska železnica svetovna železnica in njen vspeh bi bil zagotovljen.

Gospod poslanec je potem govoril o sedanji vinski carini in pa o valutnem vprašanji. Razložil je, da uvažanje italijanskega vina ni napravilo take škode vinu, kakor so nekateri strašili, da se za dolenjsko vino še vedno dobi kupec, samo premalo ga je. Glede valute je pa hudo zavračal neke neosnovane trditve posl. g. Pfeiferja na novomeškem katoliškem taboru. Priznati pač moramo, da je Šuklje stvar temeljito pojasnil in pokazal, da je stvar dobro proučil, da ne zajema svojega mnenja samo iz večkrat jako plitvih razprav raznih listov. Ko bi vsi poslanci tako vestno in dobro preštudirali vsako stvar, kakor gospod Šuklje, bi o tem ali onem ne bilo tako napačnih pojnov.

Seveda take stvari so težavne, ali truda se marsikedo boji, če tudi mu poslanstvo samo že naklada dolžnost, da se seznanj s takimi stvarmi. Slaba stran našega parlamentarizma je, da gospodarijo z državnim premoženjem ljudje, ki se ne potrudijo, da bi se še dobro seznanili s tem gospodarstvom. Tako ni le pri nas, temveč tudi drugod, v Nemčiji in Franciji. To se posebno pokaže, vselej pri budgetni debati. Večino govornikov govori vse o drugih stvareh le budgetnih številk se ne dotakne,

prav kakor bi budget bil le nekako stranska stvar. Le premalo se to poštev, da je narodno-gospodarsko in pa financijelno znanje jedno prvih lastnostij, katere mora imeti dober poslanec. Gospod Šuklje pa ima pač te lastnosti v polni meri in novomeški shod, je nas o tem zopet uveril.

Govornik je omenil tudi jezikovnega vprašanja in rekel, da priznava, da je potrebno urejenje jezikovnih razmer. Od levičarskega predloga on v tem oziru nič dobrega ne pričakuje. O sedanjih političnih razmerah govoreč, gospod Šuklje ni prikrival resnosti sedanjega položaja. Rekel je, da morda ne bode dolgo, ko Slovenci pojdemo v opozicijo. Kot previden politik je pa vendar mislil, da bi ne bilo umestno, da bi se v tem prehiteli. Stvar je treba dobro premisliti, predno se stori kak odločilen korak.

Za občno volilno ni, ker pri nas delavci pravico niso še dovolj izobraženi in ker se je Slovincem ozirati na njih tovariše v Hohenwartovem klubu. Zbrani volilci bili so zadovoljni s Šukljevim pojasnili. Ta shod je pa nam pokazal, da je gospod profesor pri vseh njegovih pomanjkljivostih mož, ki se upa zagovarjati svoje nazore na Dunaji in pred svojimi volilci; mož ki pred volilci ne tarna o prevelikih davkih, za katere je sam glasoval, kakor radi delajo nekateri drugi poslanci. Prepričan je, da je njegovo delovanje pravo, zato je z vso pogumnostjo stopil pred tiste, ki so ga poslali v deželni in državni zbor.

Tomo Zupan.

Konzistorijalni svetovalec preč. g. Tomo Zupan, prvomestnik družbe sv. Cirila in Metoda, zapušča te dni Alojzijevišče — poprišče, na katerem je deloval dolgo vrsto let izprva kot prefekt, naposled pa kot voditelj. Usode polno ntegne biti to dejstvo za naš narodni razvoj. V marsikaterem oziru stopa Alojzijevišče z g. Zupanovim odhodom v novo fazo. Oglejmo si delovanje odstopajočega voditelja — prejšnjega prefekta — v dosedaj toli slavnem Wolfovem zavodu! V Alojzijevišče ga je poslal knezoškof Vidmar. Pač ga je moral poznati, da mu je še tako mlademu naložil tako važni posel. Čudimo pa se ne, da je postavil Zlatoust Pogačar nekdanjega Vidmarjevega prefekta Alojzijevišču na čelo, vsaj je znano vsemu slovenstvu, da mu je še dandanes g. Zupan najvernejši učenec, najnatančnejši izvrševalec njegovih preblagih smotrov bodi-si gledé na cerkev, državo in domovino, bodi-si gledé na vzgojo mladine, bodi-si na pravo duhovensko življenje in značaj, bodi-si gledé na to, kako se je duhovniku vesti med ljudmi svetnega stanu, da ga bodo v resnici spoštovali. Na stotine gojencev je vzgajal v Alojzijevišču v teku let. Za njih umstveni in npravstveni razvoj je deloval g. Zupan z vstrajnostjo, natančnostjo in železno značajčnostjo. Tega priznanja mu ne more odreči niti sovražnik. Čudili smo se mu, s kolikim samozatajevanjem je posloval v ustavu od onega hipa, ko mu je legel v grob mecen knezoškof Zlatoust, ki mu je